

Selvstyreordning logisk uundgåelig

Fra en artikel af Angmalortoq Olsen

Tidsskriftet Grønland 1967

Den vigtigste betingelse for tilpasning er tid, og når man på alle områder force- rer en udvikling er det soleklart, at det må resultere i tilpasningsproblemer.

Aktiv og positiv indstilling fra grøn- lænderen forudsætter, at han anerkendes som ligeberettiget partner i samtlige de punkter, hvor hans aktive og positive medvirken er påkrævet. Ellers vil det være en psykologisk umulighed for ham at udvise initiativ og aktiv og positiv del- tagen. Hvis man vil anerkende et andet menneske som ligeberettiget partner, må man acceptere ham som han er, og det han står for, d.v.s respektere hans iden- titet. Hvis man prøver at lave ham om efter sit eget billede, har man ikke ac- cepteret ham eller respekteret hans iden- titet.

Derfor er det spændende i denne tid, hvor man aner ændringer i Landsrådets arbejdsform med ny valgt formand. Vil eventuelt ændrede former for arbejde og ansvarsfordeling sprede sig udad? Vil nye ansvars- og myndighedsfordelinger og nye arbejdsformer kræve en klarere politisk opdeling af Landsrådets repræ- sentanter med deraf følgende krav om

politisk bund og organisation i befolk- ningen? Vil de politiske skillelinier følge fag- og erhvervsgrænser, hvad der ville være mest naturligt at forvente? Eller vil reaktionen mod mange års dominans med den deraf følgende ydmygelse sætte ind nu, så vi ender med politiske bevæ- gelser med nationalistisk tendens? Og hvis det gør, vil så denne nationalisme blive så rabiatt, at grønlænderne mister den good-will, der er i den øvrige danske befolkning og samarbejde med danskerne umuliggøres? Eller vil den danske be- folkning og administrationens folk være så „voksne“ og kloge, at de forstår, at enhver families yngre medlemmer ønsker at stifte hjem selv og have egen bestem- melsesret i hjemmet, uden at det derfor betyder, at de fornægter samhørigheden med den øvrige familie?

Nu i skrivende stund før den forestå- ende landsrådssamling kan man forudse, at arbejdet ikke bliver let og under alle omstændigheder bliver skelsættende el- ler måske snarere retningsbestemmende. Ikke alene for hvad angår organisations- og arbejdsformer men også for hvad landsrådet behandler og vil behandle. Bli-

ver der en eksplosion af reformationsforslag som sætter Folketinget grå hår i hovedet, og vil disse forslag samle sig om ændringer af de eksisterende anstødsten for det gode samarbejde – f. eks. fødestedskriteriet og de eksisterende præmieringsordninger?

Landsrådet ønskes og har brug for en heldig hånd i sit forestående arbejde og den får vel også brug for oceaner af forståelse i sin svære tilpasningsperiode. Igen er det kun tid, der kan afhjælpe tilpasningsvanskelighederne.

Uanset at man kan spekulere over Grønlands tidligere og nuværende problemstillinger og prøve at analysere og finde løsninger, er der for mig en anden faktor, der trænger sig stadig stærkere frem, og på sit sæt giver de nuværende problemstillinger en helt anden farve, nemlig Grønlands fremtidige status.

Når man tænker over ændringer i administrationspraksis på Grønland gennem tiderne synes der siden forstanderskabernes indførelse at være en klar linie, selv om den er svær at se somme tider, der viser tendensen til mere og mere selvbestemmelsesret. Især de sidste 20 år har accelereret denne tendens og foreløbigt givet sig udslag i Landsrådets ændrede skikkelse med valgt formand og eget sekretariat. Hele udviklingen synes logisk og uundgåelig at føre mod en vis selvstyreordning. Det kan naturligvis kun stå som min personlige opfattelse, men det kunne være interessant at vide andres synspunkter om:

1. Selvstyreordning er logisk uundgåelig?

2. Accepteres tanken af befolkningen på Grønland og i Danmark?

Når man som jeg mener, at en sådan udvikling er uundgåelig, må man tage stilling til det næste nødvendige skridt, som er at finde en modus vivendi, der passer til den nye situation. Det bliver livsvigtigt, at alle, der nødtigt ser båndene mellem Danmark og Grønland skåret over, finder og styrker disse bånd. Det er vigtigt at gøre det allerede nu, da eventuelle overgangsvanskeligheder vil slå meget i stykker, hvis man ikke forbereder sig i tide.

Også den grønlandske befolkning må forberedes. For øjeblikket savnes stærkt en konstruktiv plan for højere uddannelse. Et samfund kan ikke klare sig, hvis alle vil være præster, jurister eller lærere. Der må også være ingeniører, handelsuddannede, økonomer, læger, geologer og meget mere og andet.

Det vil i fremtidens Grønland være livsnødvendigt at have vidt udsyn. Det vil sige, at unge må sørge for at få kundskab til forhold og sprog udover det danske. Måske kan dette løses ved at søge uddannelse i udlandet. Allerede udviklingen her i Europa med Fællesmarkedet og i sidste instans et forenet Europa nødvendiggør, at der tages stilling til problemerne nu.

Man siger gerne, at vel forberedt er halvt vundet. Og uanset at visse problemer er ubehagelige, tror jeg ikke, at vi vinder noget som helst ved at stikke hovedet i busken og lade udviklingen overraske os med spark bagi – Det ville være uansvarligt.